

Агота Кристоф
ВЧЕРА

Културна установа
БЛЕСОК

ЕДИЦИЈА

с.р.

СОВРЕМЕН
РОМАН

своерачно

Copyright за македонското издание: © Културна установа Блесок, 2014

Сите права се задржани.

Ниеден дел од оваа публикација не смее да биде репродуциран на кој било начин без претходна писмена согласност на издавачот.

Наслов на оригиналот: Agota Kristof, "Hier", © Editions du Seuil, 1995

Преводот на романот *Вчера* беше работен во резиденцијата за преведувачи Лорен (Übersetzerhaus Looren) во Швајцарија со финансиска поддршка од фондацијата С. Фишер Штифтунг (S. Fischer Stiftung), стипендија за превод востановена во сеќавање на швајцарскиот автор и научник Карл Холенштајн.

[lo:rən] S . F I S C H E R
S T I F T U N G

CIP – Каталогизација во публикација

Национална и универзитетска библиотека „Св. Климент Охридски“, Скопје

821.133.1(494)-31

821.511.141-31

КРИСТОФ, Агота

Вчера : / Агота Кристоф ; превод од француски: Катица Гароска Ацевска.

- Скопје : Блесок, 2014. - 144 стр. ; 17 см. -

(Едиција с. р. : современ роман / своерачно ; кн. 45)

Превод на делото: Hier / Agota Kristof –

Белешка за авторката: стр. 135-137.

ISBN 978-9989-59-627-8

I. Kristóf, Ágota види Кристоф, Агота. - II. Kristof, Agota види Кристоф, Агота

COBISS.MK-ID 97332234

Агота Кристоф

ВЧЕРА

Превод од француски:
Катица Гароска Ацевска

Културна установа
Б Л Е С О К
2014

Содржина

Бегство	9
Лага	21
Мислам	39
Мртва птица	59
Тие	67
Дожд	107
Патници на бродот	129
Белешка за авторката	135

Вчера сè беше ѝоубаво
музикаѝа во крошниѝе на дрвјаѝа
веѝроѝ во мојаѝа коса
и на ѝвоиѝе ѝодадени раце
сонцеѝо

Бегство

Вчера дуваше познат ветар. Ветар кој веќе сум го сретнал.

Беше прерана пролет. Чекорев низ ветрот со одлучен чекор, брз, како секое утро. Сепак, посакував да сум во својата постела, да лежам, неподвижен, без мисли, без желби и во неа да останам да спијам до оној момент кога ќе почувствувам дека се приближува она нешто кое не е ни глас, ни вкус, ни мирис, туку само колеблив спомен кој доаѓа од онаа страна на границите на паметењето.

Вратата полека се отвори и моите раце, што viseа, со ужас почувствуваа свилено и пријатно крзно на тигар.

– Музика, рече тој. Свирете нешто! На виолина или на пијано. Подобро на пијано. Свирете!

– Не умеам, вела. Никогаш во животот не сум свирел, немам пијано, никогаш не сум го имал.

– Никогаш во животот? Глупост! Одете до прозорецот и свирете!

Спроти прозорецот имаше шума. Видов птици како слетуваат на гранките за да ја слушаат

мојата музика. Видов птици. Нивните наведнати главчиња и нивните неподвижни очи кои гледаа некаде низ мене.

Мојата музика стануваше сè посилна. Стануваше неподнослива.

Од една гранка падна мртва птица.

Музиката престана.

Се завртив.

Седнат на средина од собата тигарот се смееше.

– Доволно е за денес, рече тој. Ќе треба почесто да вежбате.

– Да, Ви ветувам, ќе вежбам. Но очекувам посета, разбирате, Ве молам. Тие би го сметале за не-обично Вашето присуство овде, кај мене.

– Секако, рече тој просевајќи се.

Со меки чекори излезе низ вратата која, зад него, двапати ја заклучив.

– До видување, уште ми дофрли тој.

Лина ме чекаше на влезот од фабриката, потпрена на ѕидот. Беше толку бледа и толку тажна што одлучив да застамам и да поразговарам со неа. Сепак, поминав покрај неа, не свртувајќи ја дури ни главата накај неа.

Малку подоцна, кога веќе ја ставив во погон машината, таа се најде пред мене.

– Знаете, чудно. Никогаш не сум Ве видела да се смеете. Ве познавам со години. Откако Ве познавам, сите овие години, ниту еднаш не сте се насмеале.

Ја погледнав и прснав во смеа.

– Претпочитам да не го правите тоа, рече таа.

Во тој миг повторно почувствував жив неспокој и се наведнав преку прозорецот за да видам дали ветрот сè уште дува. Нишањето на крошните ме увери во тоа.

Кога се завртив, Лина беше исчезнала. Тогаш ѝ реков:

– Лина, те сакам. Навистина те сакам, Лина, но сега немам време да мислам на тоа, има толку многу работи на кои треба да мислам, на пример на ветрот, така што сега би требало да излезам и да одам низ ветрот. Не со тебе, Лина, не лути се. Одењето низ ветар е нешто што можам да го правам единствено сам зашто има еден тигар и едно пијано чија музика ги убива птиците, а стравот може да биде истеран само со ветрот, тоа е добро познато, тоа одамна го знам.

Машините околу мене свонеа Авемарија.

Чекорев низ ходникот. Вратата беше отворена.

Таа врата секогаш беше отворена и никогаш не сум се обидел да излезам низ неа.

Зошто?

Ветрот ги метеше улиците. Тие пусти улици ми се чинеа необични. Никогаш дотогаш не ги бев видел наутро, во работен ден.

Подоцна седнав на една камена клупа и заплакав.

Попладнето сонцето сјаеше. Облачиња пловеа по небото и температурата беше многу пријатна.

Влегов во едно кафе, бев гладен. Келнерот пред мене стави чинија со сендвичи.

Си реков:

– Сега треба да се вратиш во фабриката. Треба да се вратиш таму, немаш никаква причина да ја прекинуваш работата. Да, сега се враќам таму.

Повторно почнав да плачам и забележав дека сум ги изел сите сендвичи.

Отидов со автобус за побрзо да стигнам. Беше три часот попладне. Можев да работам уште два и пол часа.

Облаци го покрија небото.

Кога автобусот минуваше покрај фабриката, кондуктерот ме погледна. Кога заминавме поната-

му, ме фати за рамото:

– Последна станица, господине.

Местото каде што слегов беше некаков парк. Дрвја, неколку куќи. Кога влегов во шумата веќе се стемнуваше.

Сега дождот стана погуст, измешан со снег. Ветрот диво ме шибаше по лицето. Но тоа беше тој, истиот ветар.

Чекорев, сè побрзо, накај некој врв.

Ги затворив очите. Во секој случај, ништо не гледав. На секој чекор ќе се удрев во некое дрво.

– Вода!

Високо над мене некој викаше.

Беше смешно. Вода имаше насекаде.

И јас бев жеден. Ја зафрлив главата наназад и, со раширени раце, паднав на земја. Лицето го нурнав во студената кал и не се помрднав повеќе.

Небаре сум мртов.

Набргу, телото ми се стопи со земјата.

Се разбира, не сум мртов. Некој шетач ме нашол како лежам во калта, среде шума. Повикална помош, ме пренеле во болница. Не бев дури ни замрзнат. Само мокар. Сум преспал една ноќ во шумата и тоа е сè.

Не, не бев мртов; поточно, имав воспаление на белите дробови од што за малку ќе умрев. Морав да останам шест недели во болницата. Кога ме излекуваа од пнеумонија, ме префрлија во психијатриското одделение зашто сакав да се убијам.

Ми годеше да останам во болницата зашто не сакав да се вратам во фабриката. Овде ми беше добро, се грижеа за мене, можев да спијам. Можев да одбирам повеќе јадења. Можев дури и да пушам во малиот салон. Можев да пушам дури и додека разговарам со лекарот.

– Не можете да пишувате за својата смрт.

Тоа ми го рече психијатарот и јас се согласив со него зашто, кога сте мртов, не можете да пишувате. Но, во себе си мислев дека можам да пишувам

за што било, дури и кога тоа е невозможно, дури и кога не е вистина.

Главно, задоволен сум да пишувам во главата. Тоа е полесно. Во главата сè се одвива без тешкотии. Но, додека пишувате, мислите се преобразуваат, се деформираат и сè станува лажно. Поради зборовите.

Пишувам секаде, каде и да сум. Пишувам додека одам накај автобусот, пишувам во автобусот, во машката гардероба, пред мојата машина.

Незгодно е што не го пишувам она што би требал да го пишувам, пишувам сенешто, за работи што никој не може да ги разбере, а кои ни јас самиот не ги разбирам. Навечер, кога го препишувам она што во текот на денот сум го напишал во главата, се прашувам зошто сум го напишал сето тоа. За кого и зошто?

Психијатарот ме прашува:

- Која е Лина?
- Лина е само измислен лик. Таа не постои.
- А тигарот, пијаното, птиците?
- Едноставно, кошмари.
- Се обидовте да умрете поради своите кошмари?
- Ако навистина се обидов да умрам, сега

веќе ќе бев мртов. Само сакав да се одморам. Не можев да продолжам вака да живеам, фабриката и сè друго, отсуството на Лина, отсуството на надеж. Станување во пет наутро, одење, трчање по улица за да го фатам автобусот, четириесет минути возење, пристигнување во четвртото село, меѓу фабричките сидови. Брзање да ја облечам сивата униформа, да го маркирам доаѓањето туркајќи се со другите пред часовникот, да трчам накај машината, да ја вклучам, да дупчам дупки што е можно побргу, да дупчам, да дупчам, постојано истата дупка во истото парче, ако е можно десет илјади пати на ден, зашто од таа брзина зависат нашите плати, нашиот живот.

Лекарот вели:

– Таква е судбината на работниците. Бидете среќен што имате работа. Многумина не се вработени. А што се однесува до Лина... Една убава, млада, руса девојка секој ден доаѓаше да Ве види. Зошто таа не би се викала Лина?

Затоа што таа е Јоланда и никогаш нема да се вика Лина. Знам дека тоа не е Лина. Таа не е Лина, таа е Јоланда. Многу смешно име, нели? А и таа самата е смешна како и нејзиното име. Со својата руса коса, бојадисана, врзана на врвот од главата, со своите црвено лакирани нокти, долги како канџи, со своите тенки топуци високи десет